

Policja Województwa Śląskiego (Sygn. 38)
Selected records of the Silesian Voivodeship Police
RG-15.581M

United States Holocaust Memorial Museum Archives
100 Raoul Wallenberg Place SW
Washington, DC 20024-2126
Tel. (202) 479-9717
e-mail: reference@ushmm.org

Descriptive summary

Title: Policja Województwa Śląskiego (Sygn. 38)
Selected records of the Silesian Voivodeship Police

Dates: 1922-1939

Accession number: 2018.53.1

Creator: Poland. Policja Województwa Śląskiego

Extent: 2 microfilm reels; 35 mm

Repository: United States Holocaust Memorial Museum Archives, 100 Raoul Wallenberg Place SW,
Washington, DC 20024-2126

Languages: Polish
German

Scope and content of collection

Selected files of the Policja Województwa Śląskiego (Silesian Voivodeship Police). Consist of orders and ordinances of superior authorities, situational reports, searching, investigations and detentions of criminals, information about various manifestations of social and political life. Included are records related to "Volksdeutsche" communities, German minority, communist movement, political parties and federations/associations. Among the materials there are documents concerning anti-Semitic and anti-communist political group, OWP (Obóz Wielkiej Polski), mandatory deportation of the Sinti and Roma, illegal crossing of country borderline by Jews, numerous reports from soldiers and frontier informers that the Germans are planning an armed attack on Poland, and German subversive actions.

Administrative Information

Restrictions on access: No restrictions on access.

Restrictions on reproduction and use: Reproduction of more than 100 pages of copies of documents for researchers or other institutions requires a written permission of the General Director of the State Archives of the Republic of Poland. Publication of more than 10 complete documents in an individual work requires the written authorization of the General Director. The Museum may not publish any archival material obtained from the General Director, including specific archives under his control, on the Internet, the World Wide Web, or any other publicly accessible on-line network without the written permission of the General Director. Citation of the materials in any publication must refer to the Museum and the Polish State Archives and must include the name of the archival group and catalogue number of the originals.

Preferred citation: Preferred citation for USHMM archival collections; consult the USHMM website for guidance.

Acquisition information: Source of acquisition is the Archiwum Państwowe w Katowicach, Poland, Sygn. 38. The United States Holocaust Memorial Museum Archives received the filmed collection via the United States Holocaust Memorial Museum International Archival Programs Division in March 2018.

Existence and location of originals: Archiwum Państwowe w Katowicach

Related archival materials: RG-15.130M: 2007.268. Policja województwa śląskiego (Sygn. 38/0): The police of the region of Silesia

Processing history: Processed by Aleksandra Borecka, 2018. Finding aid formatted by Tia Smith, 2018.

Historical Note

Policja Województwa Śląskiego rozpoczęła działalność w czerwcu 1922 roku bezpośrednio po objęciu przez Polskę przyznanej jej części Górnego Śląska. Sprawę kompetencji i organizacji władz policyjnych ustaliło rozporządzenie z dnia 17 czerwca 1922 roku, w przedmiocie organizacji Policji Województwa Śląskiego. Stanowiło ono, że policja wojewódzka jest organizacją służby bezpieczeństwa i ma za zadanie utrzymanie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego i w tym zakresie jest organem wykonawczym władz administracji wojewódzkiej. Organizacyjnie policja była dostosowana do podziału administracyjnego województwa, dzieliła się na Główną Komendę Policji Województwa Śląskiego z siedzibą w Katowicach, komendy powiatowe i miejskie (dla miast stanowiących powiaty), komisariaty w miastach i większych gminach lub dzielnicach większych miast oraz posterunki w gminach i mniejszych miastach.

W zakresie organizacji, administracji, zaopatrzenia, uzbrojenia i wyszkolenia policja wojewódzka podlegała komendantowi głównemu, natomiast w zakresie służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych władz administracyjnych podlegała wojewodzie, a w powiatach - starostom, przy czym w obwodach, dla których ustanowione zostały dyrekcje policji (Katowice, Chorzów, Bielsko) - dyrektorom policji.

Powyższe rozporządzenie regulowało również stosunek policji do władz wymiaru sprawiedliwości. Ustalało mianowicie, że w czynnościach dochodzenia przestępstw, policja stoi w bezpośredniej zależności od władz wymiaru sprawiedliwości; urzędy prokuratorskie i władze sądowe miały prawo bezpośredniego wydawania poleceń policji zgodnie z ustawami o postępowaniu karnym.

Odpowiednio do podziału administracyjnego województwa powstały w 1922 roku komendy powiatowe w Bielsku, Cieszynie, Pszczynie, Rybniku, Lublińcu, Rudzie Śląskiej, Świętochłowicach i Tarnowskich Górach. Dla powiatu katowickiego i miasta Katowic istniała wspólna Komenda Miejska i Powiatowa, dla Królewskiej Huty - jedyna w województwie Komenda Miejska. W związku ze zmianami podziału administracyjnego zniesiona została w 1924 roku Powiatowa Komenda w Rudzie Śląskiej, a w 1939 roku - Powiatowa Komenda w Świętochłowicach. Największym zmianom podlegały komisariaty i posterunki oraz inne jednostki podporządkowane powiatowym komendantom. W miarę potrzeby powstawały nowe komisariaty i posterunki, inne likwidowały się.

Struktura organizacyjna Głównej Komendy Policji Województwa Śląskiego ulegała kilkakrotnym zmianom; w 1922 roku dzieliła się ona na oddziały: Inwigilacji, Oddział IV-D, Szkolny, Gospodarczy, Administracyjny. Pod koniec 1924 roku przyjęła następującą strukturę: Wydział I Administracyjny, II Gospodarczy, III Szkolenia, IV Urząd Śledczy, Śląski Urząd Policji Politycznej, Komenda Rezerwy. Z dniem 20 sierpnia 1929 roku utworzono Wydział Wojskowy.

Sprawy Policji Politycznej skupiały się początkowo w pionie IV-D. Centrala IV-D mieściła się w Głównej Komendzie Policji Państwowej w Warszawie. W Katowicach istniał Oddział (Ekspozytura) IV-D wraz z siecią powiatowych agentur. Z dniem 1 października 1923 roku Ekspozytura IV-D zmieniła nazwę na Wojewódzki Oddział Informacyjny i weszła w skład Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego. Od 1 września 1924 roku policja polityczna ponownie została wcielona do policji państwowej. Wojewódzki Oddział Informacyjny został przekształcony w Śląski Urząd Policji Politycznej, działający w ramach Głównej Komendy Policji Województwa Śląskiego. Przy komendach powiatowych (miejskich) w Królewskiej Hucie (Chorzowie) i Katowicach istniały odpowiadające mu wydziały śledcze.

System of arrangement

Arranged in five series: 1. Police reports regarding the activities of the Obóz Wielkiej Polski, 1929-1933; 2. Correspondence relating to Sinti and Roma, 1932-1933; 3. Jewish matters, illegal crossing of borders, 1937-1939; 4. German political parties and "Volksdeutsche" communities, 1927-1939; 5. German minority matters and reports related to planned German attack on Poland, 1927-1933. Selected files organized on the microfilm reels as follow: Reel 1: File 148, 225; Reel 2: File 249, 381, 383, 463, 520, 561. See also the rest of the files in the collection RG-15.130M, Policja województwa śląskiego (Sygn. 38/0).

Indexing terms

Deutscher Kulturbund.

Deutscher Schulverein.

Deutscher Volksbund für Schliesen.

Jungdeutsche Partei in Poland.

Młodzież Wszepolska.

Nationalsozialistische Deutsche Arbeiter-Partei.

Obóz Wielkiej Polski.

Poland. Policja Województwa Śląskiego.

Polish people--Legal status, laws, etc.--Poland--Silesia--20th century.

Germans--Legal status, laws, etc.--Poland--Silesia--History--Sources.

Jews---Legal status, laws, etc.--Poland--Silesia--20th century.

Minorities--Legal status, laws, etc.--Poland--
Silesia (Poland : Voivodeship)
Reports.
Correspondence.

CONTAINER LIST

Zespół zawiera akta wytworzone przez w latach 1922-1939 przez Główną Komendę Policji Województwa Śląskiego oraz Powiatowe Komendy Policji. Obejmują następującą tematykę: rozkazy i zarządzenia władz nadrzędnych, sprawozdania sytuacyjne, poszukiwania, śledztwa i zatrzymania przestępców, informacje o różnych przejawach życia społeczno-politycznego, zwłaszcza mniejszości niemieckiej i ruchu komunistycznego, informacje o partiach politycznych i stowarzyszeniach. Wśród materiałów dokumenty dotyczące antysemitycznego i antykomunistycznego ugrupowania OWP (Obóz Wielkiej Polski), przymusowej deportacji rodzin Sinti i Roma, nielegalnego przekraczania granicy przez Żydów.

Nr rolki:	Sygnatura i opis:
1	148, Policja Województwa Śląskiego. 1929- 1933. J. polski. 221 str. <ul style="list-style-type: none">- Teczka zawiera akta dotyczące ugrupowań narodowo-radykalnych (Obóz Wielkiej Polski, młodzież Wszechpolska) z lat 1929-1934 działających na terenie województwa śląskiego.- Głównie są to sprawozdania policyjne z rozpoznania działalności organizacji oraz analiza publikacji i ulotek jakie rozpowszechniały. Wszystkie miały charakter antyżydowski i antykomunistyczny. Negowały ówczesną politykę Państwa Polskiego i Marszałka Piłsudskiego.
1	225, Policja Województwa Śląskiego. 1932- 1933. J. polski. 34 str. <ul style="list-style-type: none">- Teczka zawiera akta dotyczące Sinti i Roma.- Korespondencja z kwietnia 1939 r., z której wynika, że okupacyjne władze niemieckie w Czechach na pograniczu cieszyńskim przymusowo deportowały do Polski kilka rodzin cygańskich, oddając kilka strzałów w powietrze dla postrachu. Dzień później władze polskie także siłowo skierowali Cyganów z powrotem za granicę. Niemcy odpowiedzieli na to ogniem. Polak strona nie odpowiedziała.- Sygnatura zawiera także statystykę dotyczącą zamieszkiwania Cyganów na terenie województwa śląskiego w latach 30-tych.
2	249, Policja Województwa Śląskiego. 1937- 1939. J. polski. 295 str. <ul style="list-style-type: none">- Teczka zawiera akta dotyczące nielegalnego przekraczania granicy bądź przebywania w strefie nadgranicznej (głównie Żydzi) w celach nielegalnego handlu.- Na uwagę zasługuje pismo Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego z 31 października 1938r. z którego wynika, że polskie władze planowały wydalić przymusowo

	<p>Żydów, obywateli niemieckich, uznając ich jako „uciążliwych cudzoziemców”. Wydalanie miało przebiegać bardzo szybko, a Żydzi mogli zabrać ze sobą wyłącznie równowartość 10 zł, jednocześnie nie mając gwarancji ani zabezpieczenia pozostawionych w Polsce mieszkań i innych dóbr. Wydaje się, że takie postępowanie władz było odpowiedzią dla władz niemieckich na przymusowe wydalanie przez nich z terenu Rzeszy Żydów obywateli polskich.</p>
2	<p>381, Policja Województwa Śląskiego. 1938-1939. J. polski i niemiecki. 208 str.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teczka zawiera akta dotyczące „Jungdeutsche Partei” i informacje o jej działalności na terenie województwa śląskiego z 1938-1939r - Okólniki partyjne w języku niemieckim. - Schemat organizacyjny partii i spisy członków. - Odpisy ulotek, broszur, wierszy i małych form teatralnych z propagandą ideologii „Jungdeutsche Partei”.
2	<p>383, Policja Województwa Śląskiego. 1937-1939. J. polski. 32 str.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teczka zawiera akta dotyczące „Reichsdeutsche Kolonie NSDAP Ortsgruppe Chorzów” z lat 1937-1939 - Informacje policyjne o członkach organizacji. - Sprawozdania ze spotkań organizacji, na których podejmowano takie tematy jak: wpływ Żydów i masonów na politykę światową. Członkowie na spotkaniach wyrażali sympatię do Hitlera.
2	<p>463, Policja Województwa Śląskiego. 1927-1933. J. polski i niemiecki. 193 str.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teczka zawiera akta dotyczące mniejszości niemieckiej i jej sympatii do Hitlera. - Inwigilacja osób – obywateli polskich, narodowości niemieckiej inwigilowanych przez policję z powodu swoich sympatii do ideologii Hitlera. - Teczka zawiera także akta dotyczące „Jungdeutsche Partei” i informacje o jej działalności na terenie województwa śląskiego. Dokładne opisy ideologii partii i celów działania. - Akta z lat 1927-1935
2	<p>520, Policja Województwa Śląskiego. 1927-1933- sierpień1939. J. polski i niemiecki. 328 str.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teczka zawiera akta dotyczące różnych spraw związanych z mniejszością niemiecką i ruchami hitlerowskimi w województwie śląskim w roku 1939. - Legitymacje z fotografiami organizacji niemieckich faszystowskich. - Jednostka zawiera informacje o następujących niemieckich organizacjach: Jungdeutsche Partei, Deutscher Volksbund fur Schliesen, Deutscher Kulturbund, Deutscher Schulverein, i innych. - Liczne raporty od żołnierzy i informatorów nadgranicznych, że Niemcy planują zbrojną napaść na Polskę. - Niemieckie akcje dywersyjne. - Nielegalne przekraczanie granicy polsko-niemieckiej.

2	<p>561, Policja Województwa Śląskiego. 1926-1927. J. polski. 414 str.</p> <ul style="list-style-type: none">- Teczka zawiera sprawy różne dotyczące mniejszości niemieckiej na terenie województwa śląskiego.- Na uwagę zasługują akta z lat 30-tych dotyczące NSDAP – znajdują się tam sprawozdania z działalności partii, opis jej faszystowskiego charakteru.